

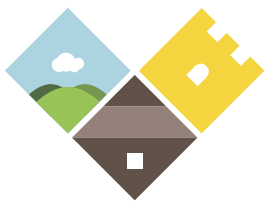

ŽILINA
TOURISM
REGION

**DOBRCZE WIEDZIEĆ
LEPIEJ WIDZIEĆ**

ŽILINA TOURISM REGION

Zamek Oravský

1

W Orawskim Podzamku stoi jeden z najpopularniejszych i najpiękniejszych zamków Słowacji. Można go nazwać „orlim gniazdem” zbudowanym na wysokiej skale. Atrakcją zamku jest nocne zwiedzanie (z „dreszczykiem emocji”), popularnością cieszą się też wystawiane tu spektakle. Obiekt ten bywa określany perłą słowackiego dziedzictwa kulturalnego. Lotnicze ujęcia monumentalnego zamkowego kompleksu na skalistym urwisku pojawiają się w niemal wszystkich zagranicznych materiałach o Słowacji.

Czy wiesz, że...?

Kręcono tu popularne czeskosłowackie (i słowackie) filmy, m.in. „Król drożdżobrody” czy „Król sokołów”, a także 1. (niemiecką) adaptację historii Draculi „Nosferatu. Symfonia grozy”.

Jaskinie Demianowskie

2

Zejdź do podziemi **Demianowskiej Jaskini Wolności** i zachwyć się niezwykłą, kolorową szatą naciekową. Do groty prowadzi 400-metrowa ścieżka dydaktyczną o przewyższeniu 67 m. Sama trasa zwiedzania ma 1800 m długości i ponad 900 schodów. DJW to najczęściej odwiedzana jaskinia na Słowacji. Popularna wśród turystów **Demianowska Jaskinia Lodowa** należy do najwcześniej opisanych jaskiń świata. W swojej kategorii zajmuje drugie co do wielkości miejsce na Słowacji. Jest dostępna dla zwiedzających i znajduje się po prawej stronie Doliny Demianowskiej. Wejście do jaskini jest położone na wysokości 840 m. Całość rozciąga się na 4 poziomach o łącznej długości niemal 2,5 km. Lodowa szata jaskini powstała najprawdopodobniej 400–500 lat temu. Po wielu ciepłych zimach z jaskini zniknął cały lód, który ją rozstawił. Być może pewnego dnia mroźny chłód ponownie wypełni jej wnętrza. Do tego czasu jednak piękno lodowych stalaktytów i kolumn możemy podziwiać tylko na dawnych fotografiach.

Czy wiesz, że...?

Temperatura w Demianowskiej Jaskini Wolności jest niezmienna – w ciągu całego roku utrzymuje się tu 7°C. Demianowska Jaskinia Lodowa zaśląnęła z powodu znalezionych w niej kości niedźwiedzia jaskiniowego – w XVIII wieku uznano je za szczątki smoka, a samo miejsce nazwano „Smoczą jaskinią”.

Vlkolínec

3

Wizyta na Liptowie nie może się obyć bez przystanku w Vlkolíncu – najlepiej zachowanym skansenie Słowacji, który w 1993 r. wpisano na listę światowego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego UNESCO. Zobaczmy tu małe drewniane pastelowe chatki, które w większości powstały w XIX w. W Vlkolíncu jakby zatrzymał się czas – wszystko wygląda tu niemal dokładnie tak samo, jak w połowie ubiegłego wieku. Co ciekawe, w drewnianej osadzie nadal żyje kilku stałych mieszkańców (ich wiek jest zróżnicowany: od małych dzieci aż po emerytów). Wszystkie domy wykonano w drewnie, murowany jest jedynie kościół. Jedną z atrakcji Vlkolínca jest XVIII-wieczna dwukondygnacyjna dzwonnica zrębowa, stojąca na kamiennym podłożu, oraz zbudowana w XIX w. studnia zrębowa. W klimatycznym drewnianym skansenie można też obejrzeć przygotowane wystawy.

Czy wiesz, że...?

Według legendy osada swoją nazwę zawdzięcza temu, że jej mieszkańcy polowali na wilki („vlk” to po słowacku „wilk”), by chronić przed nimi pobliski Ružomberk.

Čičmany

4

Bajkowa wioska znana dzięki „chatkom z piernika” – drewnianym domkom o zewnętrznych ścianach zrębowych z białymi wzorami geometrycznymi. Dekoracje tego stanowią unikat w skali całej Europy Środkowej. Stoi tu ponad 130 domów. W trosce o zachowanie dziedzictwa kulturowego dla kolejnych pokoleń części miejscowości w 1977 r. nadano status tzw. rezerwatu zabytkowej architektury ludowej. W osadzie do dziś kultywowane są dawne tradycje. Przy użyciu techniki zwanej ornamentyką geometryczną haftuje się tu nie tylko obrazki i obrusy, ale także przepiękne stroje ludowe.

Czy wiesz, że...?

Ornamenty na domach powstały prawdopodobnie, gdy gospodynie ozdabiały ich ściany resztkami masy do fugowania szczelin, czerpiąc przy tym inspirację z ludowych krajów.

Jánošíkove diery

5

Ten system kanionów i wąwozów z 20 urokliwymi wodospadami, osobliwymi formacjami skalnymi oraz szlakami, na których rozmieszczono mostki, drabinki i łańcuchy, to jedna z najpiękniejszych tras turystycznych Małej Fatry i ogólnie całej Słowacji. Jánošíkove diery znajdują się w rezerwacie przyrody Rozsutec i obejmują trzy wyodrębnione części: Dolné diery, Nové diery i Horné diery. Pętla „Malý okruh Jánošíkovými dierami” dzięki niewielkiemu nachyleniu terenu polecana jest zarówno dla osób starszych, jak i najmłodszych. Jeśli chcesz zobaczyć najpiękniejszą część wąwozów, wybierz trasę „Veľký okruh Jánošíkovými dierami”. Szlak do Dier zaczyna się w osadach Štefanová i Biely Potok.

Czy wiesz, że...?

Jeżeli jesteś wprawnym turystą i wybierasz się do w te okolice, polecamy też wejście na Malý Rozsutec. Ta trasa cieszy się popularnością ze względu na niezwykle widoki ze szczytu.

Zamek Budatín i ekspozycja poświęcona tradycjom druciarnictwa

6

Przy okazji wizyty w Żylinie koniecznie odwiedź jeden z najstarszych średniowiecznych zamków. Pierwsza pisemna wzmianka o nim pochodzi z XIV w., kiedy to zmarł jego właściciel Mateusz Czak. Jako zamek wodny służył do obrony przepraw przez rzeki Kisuca i Wag. Dziś jest siedzibą Muzeum Powąskiego w Żylinie, które prezentuje zwiedzającym ekspozycję poświęconą sztuce druciarnictwa (jedyna tego typu wystawa na świecie). Zamek otacza historyczny park, który polecamy na spacer lub jako miejsce piknikowe.

Czy wiesz, że...?

Druciarnictwo w źródłach pisanych po raz pierwszy pojawiło się w XVIII w. Jego kolebką były okolice Trenčyna i Kysúc. Mężczyźni z tych ubogich regionów Słowacji pracowali na Śląsku, gdzie nauczyli się technik obróbki drutu. Druciarze wykorzystywali drut do naprawy glinianych naczyń oraz wyrobu drobnych przedmiotów, a później także rękodzieła artystycznego.

Rohackie Stawy

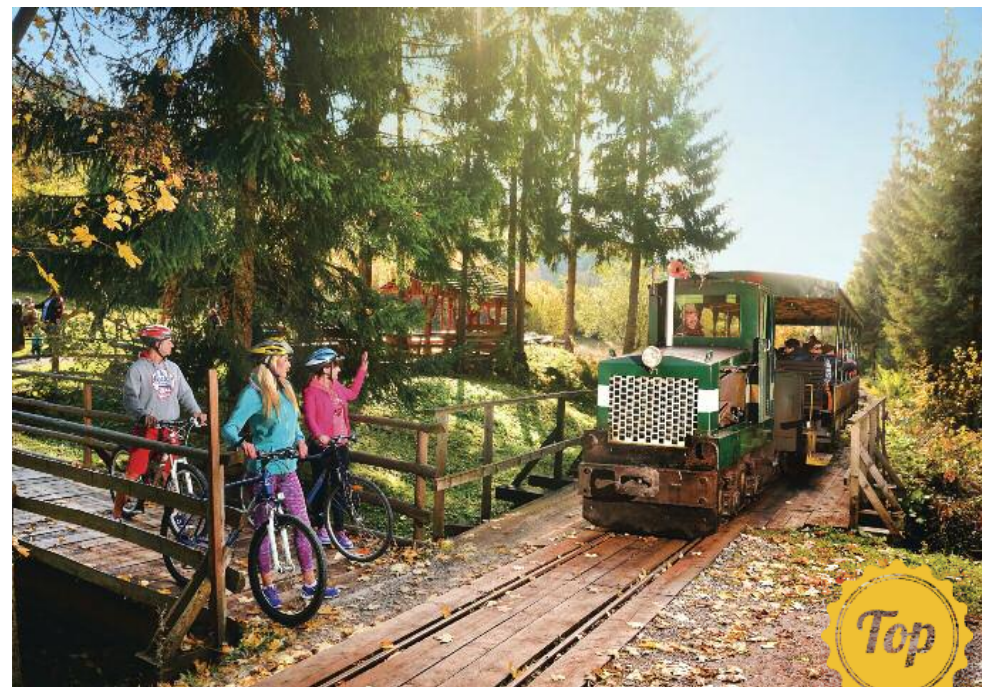
7

Rohackie Stawy tworzy 6 jezior polodowcowych. Znajdują się one w Dolinie Rohackiej i są położone znacznie niżej niż stawy Tatr Wysokich. Największy zbiornik ma głębokość 7 m i powierzchnię 2,22 ha. Aby dotrzeć bezpośrednio do stawów, wybierz ścieżkę dydaktyczną Rohackie Stawy. Ta trasa o średnim stopniu trudności jest popularna także wśród rodzin z dziećmi (dalej prowadzi do Wodospadu Rohackiego). Wysiłek związany z wędrówką w pełni rekompensują po drodze malownicze panoramy.

Czy wiesz, że... ?

Wodospad Rohacki pod względem rozmiarów dorównuje wodospadom tatrzańskim, z którymi łączy go polodowcowe pochodzenie. Leży na wysokości 1340 m n.p.m.

Zabytkowa Leśna Kolej Nawrotowa

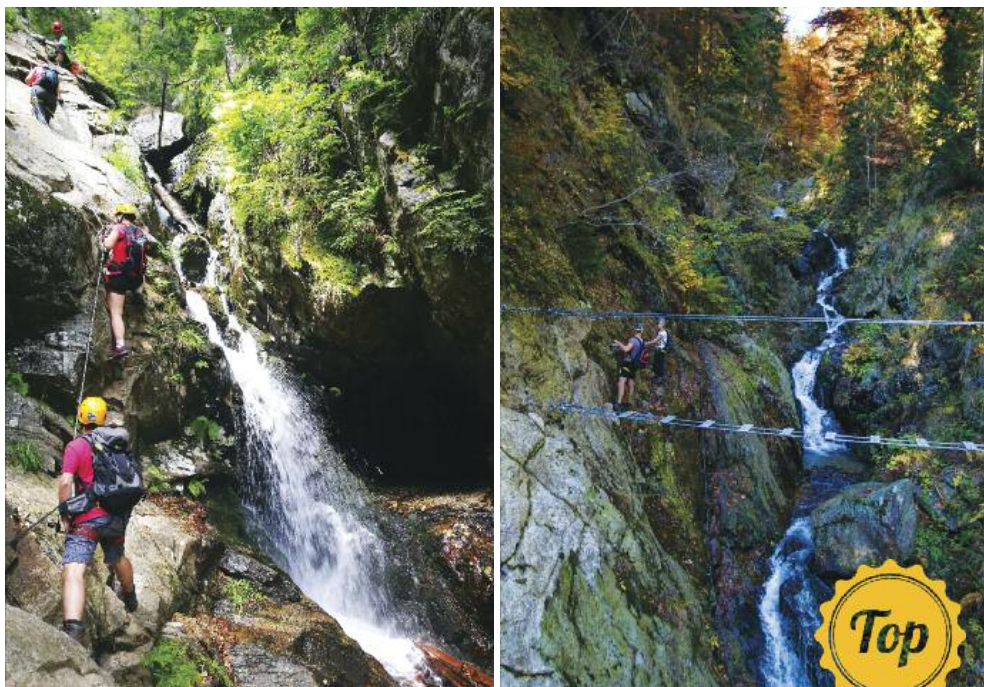
8

Wyrusz na przejażdżkę niezwykłą kolejką leśną, która jest w stanie pokonywać duże przewyższenia na krótkich odcinkach. W przeszłości kolej służyła do zwózki drewna z okolicznych lasów. Obecnie zrekonstruowany odcinek dawnej Kysucko-Orawskiej Kolei Leśnej, na trasie od stacji Kubát-kovia do przełęczy Beskyd (ok. 8 km), jest częścią Muzeum Wsi Kysuckiej o nazwie Historická leśná úvratová železnica.

Czy wiesz, że... ?

Szczyt Beskid był zbyt wąski i nie dało się na nim poprowadzić serpentyny – nie było tam wystarczająco przestrzeni na łuki toru. Kolej tego typu wykorzystywała tzw. system nawrotów – miejsc z rozjazdami, dzięki którym pociąg zmieniał kierunek jazdy. Lokomotywa najpierw ciągnęła skład do przodu, a po przestawieniu zwrotnicy cofała, przy czym manewr ten powtarzano do czasu osiągnięcia przez pociąg celu.

Ferrata HZS Martinské hole

9

W 2013 r. Martinské hole dołączyły do gór, w których wytyczono ubezpieczone szlaki turystyczne (via ferrata). Ferrata, którą zbudowali ratownicy górcy, zalicza się do największych atrakcji regionu Turiec. Ma dwa warianty trasy o różnym stopniu trudności, przy czym zaleca się tu użycie sprzętu ferratowego. Podczas wspinaczki można podziwiać kanion Pivovarskiego potoku oraz kaskady wodne. Do ferraty HZS dotrzesz z Martina, idąc od ostatniego przystanku komunikacji miejskiej na Stráňach, wzdłuż Pivovarskiego potoku na Martinské hole. Ścieżka dydaktyczna i ferrata są dostępne tylko od 1. 6. do 14. 9. i od 1. 11. do 14. 4.

Czy wiesz, że... ?

Na trasie znajdują się dwa mostki linowe prowadzące nad potokiem. Dzięki nim wąwóz można przejść w obie strony i poczuć prawdziwy przyływ adrenaliny.

Tratwy na Orawie i Wagu

10

W przeszłości ważnym źródłem utrzymania mieszkańców uboższych regionów, zwłaszcza Orawy i Liptowa, było flisactwo. Początkowo flisacy transportowali drewno, którego w większości Słowacji było pod dostatkiem, ale w południowych rejonach kraju często go brakowało. Przewożonym towarem była początkowo sama tratwa (drewno z niej), z biegiem czasu jednak udoskonalono konstrukcję jednostki pływającej, by można było na niej transportować dodatkowe drewno oraz inne wyroby i ludzi. Obecnie tym niezwykłym środkiem transportu można odbyć krótki rejs w malowniczej scenerii – na rzece Wag, w pobliżu zamku Strečno, albo na rzece Orawa, skąd roztacza się niepowtarzalny widok na Zamek Orawski.

Czy wiesz, że... ?

Największym zagrożeniem dla flisaków na Wagu były okolice skał Margita i Besná, które ostatecznie w latach 1937–1938 wysadzono w trakcie budowy tunelu dla drugiego toru kolejowego przez Przełęcz Strečniańską. Do dziś atrakcją tego odcinka rzeki pozostają kaskady.

Zamek Strečno

11

W drodze z Żyliny do Martina koniecznie odwiedź średniowieczny zamek Strečno wznoszący się na skale przy Wagu. Jego historia sięga aż połowy XIX w. Na zamek prowadzi przyjemna spacerowa trasa biegnąca przez drewnianą osadę Paseka, którą zbudowano na wzór średniowiecznych budowli. Z zamku rozpościera się niezwykle widok na Wąwóz Strečnianski.

Czy wiesz, że... ?

Na zamku Strečno mieszkała szlachcianka Zofia Bosniaková, która zasłynęła ze swojej pomocy chorym i ubogim. Jej ciało, odnalezione po śmierci, pozostało w stanie nienaruszonym mimo braku mumifikacji i balsamowania. Również z tego powodu ludzie zaczęli uważać tę arystokratkę za świętą.

Zamek Lietava

12

Zamek Lietava jest uznawany za drugi co do wielkości zamek na Słowacji. Jego powstanie datuje się na XIII wiek. Ostatnim znanym właścicielem zamku Lietava był na początku XVII wieku węgierski palatyn Jerzy Thurzo. Obecnie prace związane z ratowaniem, rekonstrukcją i konserwacją obiektu prowadzą wolontariusze ze Stowarzyszenia na Rzecz Ocalenia Zamku Lietava. Do zamku dotrzesz z miejscowości Lietava-Majer niebieskim szlakiem (ok. 30 min.). Bardziej strona trasa do budowli prowadzi zielonym szlakiem z wsi Lietavská Svinná (początek przy przystanku autobusowym, przejście trwa ok. 40 min.).

Szlak rowerowy od zamku do zamku

13

Szlak rowerowy łączący dwa zamki – Budatín i Strečno – cieszy się ogromną popularnością. Trasa tworzy pętlę wokół Zbiornika Wodnego Żylin i prowadzi w większości po asfaltowej drodze wzdłuż zapory. Pętla ma 33 km długości. Na szlaku znajdziemy stojaki, wiaty, ławki, miejsca odpoczynku oraz bufety z przekąskami. Tereny przy Wagu są niezwykle spokojne i niezbyt wymagające. Najładniejszy fragment trasy prowadzi wokół korytarza ekologicznego, który utworzono po prawej stronie rzeki podczas budowy Zbiornika Wodnego Żylin. **RADA: Rowerzystom polecamy także ścieżkę rowerową biegnącą od zapory wodnej Żylin aż do Terchovej.** Trasa liczy ok. 23 km i w większości prowadzi po asfaltowej drodze rowerowej. Na szlaku można podziwiać przepiękne krajobrazy oraz widoki na Małą Fatrę – idealna opcja wycieczkowa dla rodzin i rowerzystów.

Czy wiesz, że... ?

Region żyliński obejmuje ponad 3300 km znakowanych ścieżek rowerowych.

Pałac Ślubów w Bytči

14

Powstał na początku XVII w. za sprawą węgierskiego palatyna Jerzego Thurza. Budowę zlecił on przede wszystkim z myślą o przyszłych gościach weselnych swoich 7 córek. Pałac należy jako część kompleksu do najważniejszych renesansowych zabytków Europy Środkowej. Podczas wizyty w tym miejscu warto zobaczyć wystawę poświęconą słowackim obiektom budowlanym zapisanym na liście UNESCO.

Czy wiesz, że... ?

W bytčańskim zamku jako żołnierz oddziału wartowniczego służył Janosik (Juraj Jánošík). To właśnie tam poznał zbójnika z Kysuc, Tomáša Uhorčíka, za którego namową dołączył do braci zbójnickiej.

Historyczne centrum Žyliny 15

Historyczne centrum Žyliny słynie z zabytkowych budynków, dużej ilości przytulnych kawiarni i restauracji oraz sklepików wzdłuż jednej z najdłuższych promenad na Słowacji. Spacerując po mieście koniecznie odwiedź Plac Andreja Hlinki i Plac Mariacki. Pomiędzy nimi wznosi się Kościół Trójcy Przenajświętszej oraz wolno stojąca dzwonnica – Wieża Buriana. Z jej szczytu roztacza się przepiękna panorama centrum miasta.

Czy wiesz, że...?

Charakterystycznym elementem Placu Mariackiego są otwarte arkadowe podcienia, zwane przez miejscowych „laubne”. Dawniej, podczas jarmarków, towar pod nimi sprzedawali właściciele kamienic – najzamożniejsi kupcy w mieście.

Katakumby pod Kościołem pw. Nawrócenia św. Pawła Apostoła w Žylinie 16

Jeśli interesuje Cię przeszłość i jej tajemnice, zachęcamy do odwiedzenia katakumb pod Kościołem pw. Nawrócenia św. Pawła Apostoła na Placu Mariackim. Podczas zwiedzania poznasz wiele niezwykłych historii, m.in. tę o ukrywaniu żydowskich dzieci przed wywozką do obozu koncentracyjnego. Wizyta w tym miejscu wymaga uprzedniej rezerwacji w Centrum Informacji Turystycznej Žyliná. Terminy są wyznaczane zawsze z miesięcznym wyprzedzeniem.

Święto Starego Miasta w Žylinie 17

Poczuj klimat przeszłości w Žylinie! Święto Starego Miasta co roku wypełnia centrum Žyliny muzyką, śmiechem, zapachem wyrobów rzemieślniczych i wyjątkową atmosferą. Tradycja tego wydarzenia sięga 1995 r., a dziś jest to jedna z najpopularniejszych imprez w całym regionie. Święto odbywa się w maju i towarzyszy mu bogaty program z targiem rzemiosła, występami muzycznymi oraz atrakcjami kulturalnymi dla przedstawicieli wszystkich pokoleń.

Straník 18

W pobliżu centrum Žyliny wznosi się Straník – ulubione miejsce miłośników przyrody, pięknych widoków i odpoczynku w plenerze. Dzięki łatwej dostępności jest idealną opcją dla rodzin z dziećmi, spacerowiczów i rowerzystów. Spacer na Straník z Zástrania zajmuje ok. 1 h. Ze szczytu widać malowniczą panoramę Kotliny Žylińskiej, Małej Fatry oraz okolicznych osad. Jest tu wiatra oraz kładka, które zdobyły nagrodę „Budowla roku 2016” w kategorii „Najlepsza architektura plenerowa”. Straník bywa nazywany **rajem dla paralotniarzy**. Przy sprzyjającej pogodzie można stąd podziwiać kolorowe skrzydła szybujących paralotni.

Czy wiesz, że...?

Ten ważny dla Słowacji ośrodek szybownictwa działa tu nieprzerwanie od 1917 roku. Na Straníku szkolili się niemal wszyscy słowaccy piloci z wojska i cywilnych linii lotniczych.

Belske skały 19

Popularne wśród wspinaczy Belske skały wznoszą się nad miejscowością Belá w Małej Fatrze. W Belaj należy skręcić z głównej trasy w kierunku grzbietu Małej Fatry i dalej Doliną Belianską, wzdłuż potoku, dojść na koniec miejscowości. Stąd idziemy jeszcze kilkaset metrów, by dojść do żółtego szlaku w stronę Belskich Skał. Po krótkim, choć ostrym, podejściu docieramy do miejsca docelowego. Oznakowany szlak prowadzi nas do 3 punktów widokowych, które zabezpieczono klamrami i łańcuchami. Stąd możemy podziwiać piękne widoki na okolicę. Przejście całości trasy zajmuje 1–1,5 h. Punktem początkowym trasy jest Dolina Belianska przy miejscowości Belá.

Velký Rozsutec (1610 m n.p.m.)

20

Velký Rozsutec należy do najpiękniejszych szczytów Słowacji. Uważa się go za symbol krywańskiej Małej Fatry. Jest bardzo popularny wśród turystów, choć zdobycie go nie należy do najłatwiejszych. Wejście na Velký Rozsutec rozpoczyna się zazwyczaj w Terchovej – w rejonie Biely Potok, przez Jánošíkove diery, albo w osadzie Štefanová, skąd prowadzi krótsza, bardziej stroma trasa. Z tej strony przez cały czas wędrowki turystom towarzyszą piękniejsze panoramy. Ze szczytu rozciąga się niepowtarzalny widok na całą okolicę.

Vrátna Mała Fatra

21

Ośrodek narciarski położony w samym sercu Parku Narodowego Mała Fatra, zaledwie 3 km od Terchovej, to idealne miejsce do free-ride'u, skialpinizmu, zimowej turystyki i snowboardingu. Latem Vrátna czeka na miłośników turystyki, mocnych wrażeń oraz wycieczek i odpoczynku na łonie natury. W ośrodku górskim Paseky znajduje się kilka punktów sportowo-rekreacyjnych, tworzących ActivityPark. Po wjeździe 4-osobowym wyciągiem krzesłowym na górną stację (1000 m n.p.m.), czekają na Ciebie piękne widoki, ogromna łąka, huśtawki i inne idealne na fotosesję miejsca. Z tego punktu do Chaty na Grúni dotrzesz w zaledwie 10 minut.

Czy wiesz, że...?

Na stoku góry Chleb działa, również w sezonie letnim, kolejka gondolowa. Dzięki niej turyści mogą rozpocząć przejście granią Małej Fatry już na wysokości 1524 m n.p.m.

Wielki Krywań (1709 m n.p.m.)

22

Wielki Krywań to najwyższy szczyt Małej Fatry (1709 m n.p.m.) z przepięknym widokiem na okoliczne góry. Zdobycie go nie jest łatwe, jednak można je skrócić i skorzystać z kolejki gondolowej, która dociera do Przełęczy Snilovskiej. Z tego miejsca do szczytu pozostaje zaledwie ok. 45 min. Jeśli chcesz się posilić, możesz skorzystać z oferty bufetu przy górnej stacji kolejki lub podejść do schroniska znajdującego się pod szczytem Chleb. Z Przełęczy Snilovskiej dotrzesz tam w 30 min. To najwyżżej położone czynne przez cały rok schronisko górskie w Małej Fatrze. Do Doliny Vratnej można zjechać kolejką gondolową, zejść pieszo pod wyciągiem albo wybrać dłuższą, bardziej malowniczą trasę z pięknymi panoramami. Szlak, o którym mowa, prowadzi grzbietem aż na Połudňový Grúň. Zejście z Połudňowego Grunia do Chaty na Grúni jest strome. Ze schroniska można wrócić spacerkiem przez las do dolnej stacji kolejki.

Dni Janosika w Terchovej

23

Terchová jest od niemal 120 lat znana z wyjątkowej tradycji muzycznej, którą co roku upamiętnia „narodowe święto Terchovej” zwane też „Dniami Janosika”. Na początku sierpnia miejscowość staje się areną międzynarodowego festiwalu folklorystycznego. Poza występami folklorystycznymi (jest ich najwięcej) odbywają się także inne koncerty, prezentacje rzemiosła ludowego, wybijania dukata i pokazy sztucznych ogni. Od 1968 r. stałym punktem programu ostatniego dnia imprezy jest efektowny pochód z zaprzęgami konnymi.

Drewniana szopka w Rajeckej Lesnej

24

Zalicza się do największych drewnianych rzeźb na Słowacji. Mistrz Jozef Pekara z Rajeckich Teplic pracował przy szopce od 1980 r., ukończenie całości zajęło mu 15 lat. Ekspozycja poza narodzeniem Jezusa w Betlejem oraz scenami z jego życia przedstawia też elementy historii narodu słowackiego. Szopka ma 8,5 m długości, 2,5 m szerokości i 3 m wysokości.

Czy wiesz,
że... ?

Zainstalowano w niej 300 postaci, połowa z nich jest ruchoma.

Gejzer w Rajeckej Lesnej

25

W upalne letnie dni warto schronić się w naturze i schłodzić przy sztucznym gejzerze w Rajeckej Lesnej, który wyrzuca strumień wody na wysokość 10 m. W zimie zamienia się on w lodowy stożek, z którego wnętrza tryska woda. Jego widok sprawi, że Twoje dzieci poczują się jak w Krainie Lodu. Znajduje się on 4 km od miejscowości Rajecká Lesná, skąd można do niego dotrzeć asfaltową drogą.

Kalwaria z grotą lurdzką w Rajeckej Lesnej

26

Kalwarię (Drogę Krzyżową) w sanktuarium maryjnym w Rajeckej Lesnej (dawniej Frivald) tworzy zespół 14 kaplic – stacji upamiętniających Mękę Chrystusa – i kościół Wniebowstąpienia Pańskiego z jedną wieżą. U stóp Kalwarii znajduje się Kaplica Lurdzka z bijącym źródłem magnezowo-wapniowym, któremu pielgrzymi przypisują właściwości lecznicze.

Czy wiesz,
że... ?

Droga krzyżowa w Rajeckej Lesnej powstała w latach 1920-1921 z ofiar mieszkańców dawnego Frivaldu mieszkających w USA.

Muzeum Transportu w Rajeckich Teplicach

27

Muzeum mieści się w budynku dawnej stacji kolejowej Rajecké Teplice. Prezentuje wystawę o nazwie „Z historii transportu na Słowacji”. Ekspozycja składa się z 3 części. Z pierwszej dzięki tablicom i eksponatom poznajemy dzieje transportu drogowego i wodnego od czasów najdawniejszych po XX wiek. Sekcja kolejowa ekspozycji koncentruje się na modelach taboru kolejowego, przedstawia 2 biura z urządzeniami sygnalizacyjnymi, komunikacyjnymi i zabezpieczającymi oraz wyposażeniem do obsługi przewozów – z okresu międzywojennego (1918–1945) i „socjalistycznego”. W 3. części prezentowany jest rozwój motoryzacji, automobilizmu, budowy dróg i transportu publicznego. W muzeum można zobaczyć m.in. historyczne motocykle.

Zagubiona maczuga

28

Zagubiona maczuga to około 12-metrowa skała o unikalnym kształcie zaciśniętej dłoni, powstała wskutek działania mrozu i wody. Do tego miejsca prowadzi ścieżka dydaktyczna z Rajeckich Teplic, przejście trasy zajmuje ok. 2 godzin. Na tablicach informacyjnych można przeczytać szczegółowy opis przyrody tego miejsca oraz legendę o olbrzymie, która zaciekała zarówno dzieci, jak i dorosłych. Do maczugi dotrzemy również znakowanym szlakiem ze Zbyňova albo z przeciwnej strony – z Súľova.

Słowackie uzdrowisko Rajecké Teplice

29

Zrelaksuj się w termalnej wodzie leczniczej, która wspomaga leczenie schorzeń układu ruchu, zapaleń ośrodkowego układu nerwowego, chorób nerwowo-mięśniowych i zawodowych – chorób kości, stawów, mięśni oraz ścięgien, i która jest wykorzystywana w różnorodnych zabiegach terapeutycznych. Można tu skorzystać z kuracji pitnych, zabiegów borowinowych, różnorodnych pobyków leczniczych i relaksacyjnych, a także ze strefy wodnej i saunowej.

CykloRAJ

30

Dolina Rajecká to miejsce, gdzie można nie tylko doskonale wypocząć i poprawić kondycję zdrowotną w uzdrowisku. Obszar ten jest atrakcyjny także pod względem jazdy na rowerze. Aktywni rowerzyści mogą przetestować np. trasę MTB Ďurčiná – Hepnár – Vajnár – Rybná dolina – Rajecká Lesná (nr 5496, zielony szlak, 18 km), z której rozciągają się wspaniałe panoramy Doliny Rajeckiej i okolic. Ścieżek rowerowych jest tu jednak więcej – każdy znajdzie coś dla siebie. Więcej informacji: www.rajekadolina.sk/sk/cykloraj/

Kľak (1351 m n.p.m.)

31

Symbolem Rajskej Doliny jest bez wątpienia szczyt Kľak. Ten charakterystyczny trawasto-skalisty wierzchołek w południowej części Lúčanskej Małej Fatry jest doskonałym punktem widokowym. Daje możliwość podziwiania panoramy okolicznych gór, a jego niepowtarzalny kształt przyciąga rzesze odwiedzających. Na szczycie znajduje się słowacki krzyż 2-ramienny i drogowy znak, pomagający rozpoznać szczyty widoczne z Kľaka. Dojście z Przełęczy Fačkovskej żółtym szlakiem (ok. 2 godz.) lub z miejscowości Fačkov niebieskim szlakiem (ok. 2,5 godz.).

Czy wiesz, że... ?

Mała Fatra dzieli się na Krywańską i Lúčanską Małą Fatrę, które oddziela przełom rzeki Wag. Nazwy tych gór pochodzą od ich najwyższych punktów – Krywania i Velkiej Luki.

Skały Súľovské

32

Około 10 km od Bytčy znajduje się jedno z najstojniejszych skalnych miast na Słowacji – narodowy rezerwat przyrody Súľovské skaly, wchodzący w skład chronionego obszaru krajobrazowego Strážovské vrchy. Miejsce to zachwyca osobliwym krajobrazem skalnym i fantazyjnymi formami, które wzbudzają zachwyt nad twórczą mocą natury. Najpopularniejsze punkty startowe do Skał Súľovskich to miejscowości Súľov-Hradná, Hričovské Podhradie, Hlboké nad Váhom, Hrabové i Jablonové.

Aquapark Tatrallandia

33

Odkryj miejsce pełne dobrej zabawy – z całorocznym parkiem wodnym obejmującym strefę tropikalną Tropical Paradise oraz strefę dla dzieci Karibik Kid's Island. W sezonie letnim zarówno najmłodsi, jak i dorośli znajdą tu coś dla siebie – do dyspozycji jest 14 basenów z wodą morską, termalną i czystą (zimą 10 basenów) oraz 28 zjeżdżałni i ślizgawek (zimą 6). Na terenie parku znajduje się również część noclegowa oraz ZOOKONTAKT Tatrallandia, gdzie poza zwierzętami można podziwiać miniaturowe wersje znanych budowli świata i skorzystać z różnych atrakcji. Spragnionym mocznych wrażeń polecamy Hurricane Factory Tatrallandia – tunel aerodynamiczny, w którym poczujesz się jak podczas skoku z samolotu.

Park wodny Bešeňová

34

Bešeňová to miejsce relaksu, rozrywki i pozytywnej energii. Woda termalna o brązowoczerwonym odcieniu zawiera dużą ilość substancji mineralnych, które są znane ze swojego dobroczynnego działania. Osoby starsze znajdą tu ulgę dla obolałych stawów w basenach z wodą termalną. Rodzice z małymi dziećmi mogą odpocząć w hali z dużym basenem relaksacyjnym wyposażonym w dysze wodne i inne atrakcje. Najmłodsi wybawią się do woli w brodziku oraz na zjeżdżałniach. Zastłużony odpoczynek znajdziesz podczas rytuałów saunowych w ekskluzywnej Strefie saun oraz w Wellness & SPA Bešeňová, oferującym bogaty wybór masażu i usług.

Czy wiesz, że...?

Aquapark wykorzystuje gorące źródła geotermalne, które wypływają z głębokości 1987 metrów i osiągną temperaturę 60,5°C.

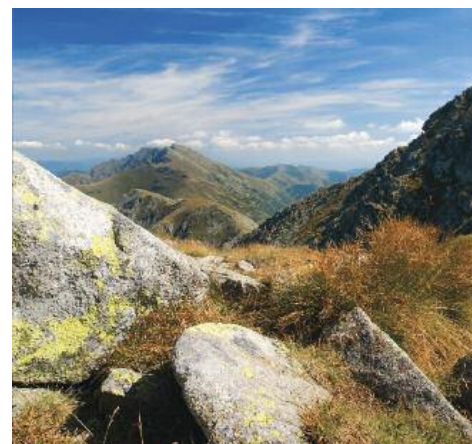
Jasna Nízne Tatry

35

Każdy narciarz choć raz powinien spróbować jazdy na doskonale przygotowanych stokach największego i najnowocześniejszego ośrodka narciarskiego na Słowacji. Położony w Niznych Tatrach ośrodek Jasna oferuje znakomite warunki do sportów zimowych oraz niezliczone atrakcje i formy rozrywki. 23 kolejki linowe i wyciągi o łącznej przepustowości ponad 28 000 osób na godzinę, łącząc północne i południowe stoki Chopka. Ośrodek ma w ofercie ponad 50 km idealnie przygotowanych tras zjazdowych o różnym poziomie trudności, dostosowanym zarówno do osób początkujących, rodzin z dziećmi, jak i zaawansowanych narciarzy, a nawet do organizacji zawodów światowej rangi. Rotunda – restauracja na Chopku (2024 m n.p.m.) zachwyca panoramicznym widokiem i możliwością noclegu na samym szczycie. Bogate APRES SKI, imprezy międzynarodowej rangi, luksusowe wellness & spa, bary i znakomite kluby muzyczne, a także noclegi SKI-IN SKI-OUT bezpośrednio przy stokach – to wszystko znajdziesz w topowym ośrodku Jasna.

Czy wiesz, że...?

Przy końcowej stacji kolejki Funitel działa najwyższy położony na Słowacji rum bar oraz najwyższy położony w Europie Środkowej hotel – Rotunda.

Dziumbier (2043 m n.p.m.)

36

Dziumbier to najwyższy szczyt Niznych Tatr. Wejście na niego nie należy do trudnych wyzwań. Trasa jest tagodna i towarzyszą jej wspaniałe widoki na obie strony Niznych Tatr. Polecamy wędrowkę zielonym szlakiem z Doliny Demianowskiej (Lúčky) przez Dolinę Široką i Krúpove Sedlo na Dziumbier, a w drodze powrotnej czerwonym szlakiem granicą przez Przełęcz Demianowską na Chopok, a następnie niebieskim szlakiem w dół przez Lukovą do schroniska Mikulášska Chata. Aby skrócić zejście z Chopoka, warto skorzystać z działającej w ośrodku Jasna kolejki linowej.

Skansen archeologiczny Havránok

37

Wyjątkowe muzeum archeologiczne w plenerze prezentuje jedno z najważniejszych stanowisk archeologicznych na Słowacji. Ślady obecności Celtów na Liptowie datowane są na okres od IV do I wieku p.n.e. Archeolodzy odkryli tu pozostałości osady z młodszego okresu epoki żelaza, zwanego również okresem lateńskim. Oprócz ceramiki, biżuterii oraz wyrobów z żelaza i brązu natrafiono tu także na fragmenty murów, miejsce kultu druidów oraz ślady celtyckich chat. Zwiedzający mogą podziwiać zrekonstruowane budynki mieszkalne, piec do wypalania ceramiki, miejsce ofiarne oraz wały obronne z bramą.

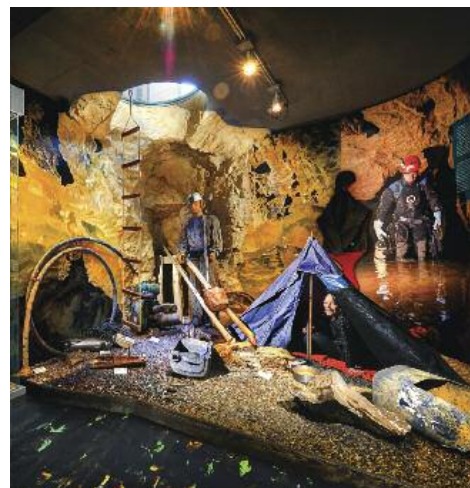
Jezioro Liptovská Mara

38

Poznaj największy zbiornik wodny na Słowacji. Został on zbudowany przez mieszkańców Liptowa w celu ochrony regionu przed powodzią. Zbiornik ma powierzchnię 22 km² i maksymalną głębokość 43 metry. Ze względu na swoje rozmiary i objętość wody bywa nazywany Słowackim lub Liptowskim Morzem. W okresie letnim miejsce to staje się centrum sportów wodnych – można się tu kąpać, żeglować, pływać łódką, uprawiać windsurfing, korzystać ze skuterów i rowerów wodnych czy wybrać się na rejs wido-kowy lub na ryby.

Czy wiesz, że... ?

Podczas budowy Liptowskiego morza zatopiono 13 miejscowości.

Słowackie Muzeum Ochrony Przyrody i Speleologii

39

Najnowocześniejsze muzeum i jedyna tego typu wyspecjalizowana placówka na Słowacji. Zwiedzający mogą tu zobaczyć przyrodę i doświadczyć jej – od głębin ziemi aż po górskie szczyty. W muzeum znajdziemy oczywiście w elementy interaktywne, dzięki którym mamy okazję zajrzeć do gawry niedźwiedzia czy poczuć się jak prawdziwy speleolog. Prezentacji eksponatów towarzyszą efekty świetlne i dźwiękowe, które przenoszą zwiedzających w sam środek lasu. Słysząc tu między innymi świergot ptaków, gwizd świstaka czy wycie wilka. Z wieży muzealnej możemy zobaczyć cały Liptów jak na dłoni.

Czy wiesz, że... ?

Nawet zwykłe pierwiastki chemiczne potrafią wydawać dźwięki. Odwiedź muzeum i na panelu wskaż krzem, siarkę lub glin, a z głośników popłynie krótka, typowa dla wybranego pierwiastka, melodia.

Wodne młyny Oblazy, Dolina Kwaczańska

40

Dolina Kwaczańska wraz z Doliną Prosiecką należy do najpiękniejszych dolin Słowacji. W Dolinie Kwaczańskiej, w górnym odcinku zwanym Oblazy, znajdują się młyny wodne – jedno z ostatnich zachowanych zabytków tego rodzaju. Młyny stanowią część szlaku dydaktycznego „Przez Dolinę Prosiecką i Kwaczańską”. Zbudowano je w pierwszej połowie XIX w. przy drodze łączącej Liptów z Orawą i Polską. Jeden z młynów w 1936 r. przebudowano na tartak. Z czasem właściciele opuścili młyny. W 1980 r. rekonstrukcją obiektów zajęli się pasjonaci ze Słowackiego Związku Ochrony Przyrody i Krajobrazu, a później członkowie ruchu Strom života. Spacer do tego urokliwego miejsca najlepiej rozpocząć w Kwaczanach. Dojście do młynów czerwonym szlakiem zajmuje około godziny. Podczas wędrówki po malowniczych gór-

skich terenach warto zatrzymać się przy skale Głowa Janosika, przy punktach widokowych lub podejść do Wodospadu Ráztociekiego. Krótszy wariant trasy prowadzi z miejscowości Wielkie Borowe i trwa około 30 min.

Uzdrowisko Lúčky

41

Uzdrowisko znajduje się w cichym górskim zakątku. Lecznicza woda termalna o temperaturze 36 do 38°C wypełnia wszystkie tutejsze baseny i oddzielne wanny kąpielowe. Woda z Lúček leczy choroby narządów ruchu i układu pokarmowego, a także schorzenia zawodowe, dolegliwości kobiece oraz bezpłodność. Oprócz licznych basenów znajdziemy tu również strefę wellness, sauny i jaskinię solną. Uzdrowisko obejmuje otwarty przez cały rok AQUA – VITAL PARK z zewnętrznymi i wewnętrznymi basenami oraz kompleksem saun.

Czy wiesz, że...?

Woda mineralna z tutejszych źródeł jest zalecana także do picia.

Wodospad Lúčanski

42

Uzdrowisko Lúčky w pobliżu Ružomberka może pochwalić się wyjątkową atrakcją. W miejscowości znajduje się narodowy rezerwat przyrody Wodospad Lúčanski. Ten jest unikalny m.in. dlatego, że spływa w samym centrum wioski. Ma 12 metrów wysokości, tworzy kaskady i opada z brzegu tarasu trawertynowego do małego jeziora. Sam potok Lúčanka (Teplianka) nie wyróżnia się niczym szczególnym, lecz jego dopływy – siarczanowo-ziemne źródła termalne – nadały wodospadowi wyjątkowy charakter, spływając po trawertynowych tarasach, z których opada.

Muzeum Wsi Liptowskiej w Pribylinie

43

U podnóża południowych zboczy Tatr Zachodnich stoi muzeum prezentujące architekturę ludową Liptowa. Obiekt zaczęto budować w związku z zalaniem rozległego obszaru podczas powstawania zbiornika wodnego Liptovská Mara. Z jedenastu zatopionych wsi przeniesiono tutaj najcenniejsze zabytki kultury, które stanowią dziś trzon ekspozycji muzeum. Pierwotne obiekty zostały rozebrane, a ich wartościowe fragmenty przewieziono i osadzono w wiernych rekonstrukcjach oryginałów. W ten sposób powstało najmłodsze muzeum plenerowe na Słowacji. Latem, w sezonie turystycznym, zwiedzający mogą zobaczyć tu prezentacje dawnych rzemiosł.

Czy wiesz, że...?

W muzeum znajduje się też statyczna ekspozycja Poważskiej Kolei Leśnej.

Jaskinia Wažecka

44

Jaskinia, słynąca z bogatej szaty naciekowej, znalezisk kości niedźwiedzia jaskiniowego oraz unikalnej fauny, należy do najbardziej znanych w kraju. Znajduje się w miejscowości Wažec, 35 km od Liptowskiego Mikułasza. W jaskini panuje temperatura 7°C, zwiedzanie trwa ok. 25 min. Wewnątrz można podziwiać bogatą białą szatę naciekową, małe jeziora i ważne stanowisko paleontologiczne, na którym odkryto kości niedźwiedzi jaskiniowych, zamieszkujących tu niegdyś przez cały rok.

Malinô Brdo ski & bike family park

45

Ośrodek narciarski znajduje się zaledwie ok. 2 km od centrum miasta Ružomberka. Oferuje 12 km tras zjazdowych, również dla snowboardzistów i narciarzy freestyle'owych. Warto przetestować także tutejszy snow park z nowoczesnymi przeszkodami oraz trasy do narciarstwa biegowego i skialpinizmu. Do ośrodka najłatwiej dotrzeć z dzielnicy Hrabovo, skąd zabierze nas nowoczesna, ośmioosobowa kolejka gondolowa. Z kompleksu warto wybrać się na ciekawe wycieczki: do Vikolínca (UNESCO), na spacer wokół Sidorova oraz na Smrekovicę (narty biegowe lub skiturowe). Ośrodek działa również latem. Odwiedzający mogą spróbować jazdy na terenowych hulajnogach lub gokartach górskich, na miłośników downhillu czeka tu jeden z najlepszych bike parków Słowacji. W okolicy znajdują się **Wodospady Hrabovskie**, do których prowadzi trasa przywodząca na myśl słowackie przełomy skalne, a przy tym łatwa do przejścia, zarówno dla starszych, jak i młodszych.

Ferrata Dwie Wieże

46

Lubisz wspinąć się po skałach i nie masz lęku wysokości? Koniecznie wybierz się na ferratę (pierwszą na Liptowie, czwartą w całej Słowacji) Dwie Wieże! Znajduje się ona w Liptovskich Revúcach około 4 km od resortu Góthál. Na jej obszarze poprowadzono szlaki o różnym stopniu trudności, od tych lżejszych B, C aż po bardziej wymagające C/D. Na wszystkich trasach zainstalowano żelazne stopnie, oddalone od siebie co 40 cm. Wszystkie szlaki wyposażono stalową linę, do której należy się wpiąć w celu asekuracji. Z najwyższego punktu ferraty można podziwiać okoliczne szczyty Niżnych Tatr i Wielkiej Fatry. Ferrata jest dostępna co roku od 15. 6. do 31.1. Poruszanie się w eksponowanym terenie jest dozwolone od godziny po wschodzie słońca do godziny przed jego zachodem.

Čutkovská dolina

47

Przez dolinę przebiega 6,1-kilometrowy szlak dydaktyczny „Čutkovská dolina znana – nieznana” odsłaniający ukryte piękno tego miejsca. Na trasie zamontowano 10 tablic, które przybliżają tutejszą faunę i florę. Trzy panele znajdują się w trudniej dostępnym terenie leśnym, niemal w dziczy. Tablice przedstawiają turystom skarby w postaci urokliwych wodospadów, wąwozów, gęstych lasów przypominających puszcze. Zainstalowano tu 6 mostków oraz 3 ławki do siedzenia. Największą atrakcją stanowi 24-metrowy wodospad i 64-metrowy wąwóz (najwyższy punkt szlaku – 850 m n.p.m.).

Czy wiesz, że... ?

Do budowy schodów i mostków użyto aż 300 metrów żelaznych prętów stabilizujących oraz 7 m3 bali.

Drewniany ewangelicki kościół artykularny w Svätým Krížu

48

Kościół ten jest jednym z największych drewnianych obiektów w środkowej Europie. Został tu przeniesiony w latach 1974-1982 z Paludzy. Świątynię zaprojektowano na planie krzyża (dł. 43 m). W środku zmieści się ok. 6000 osób. Drewniane barokowe wyposażenie wygląda zjawiskowo, gdy pada na nie światło. We wnętrzu znajduje się niezwykle barokowy ołtarz z 1693 r. z obrazem Przemienienia Pańskiego. Unikalna jest też ambona stojąca na zrębowej podstawie, jakby podtrzymywana od przodu przez barokowego anioła. Ołtarz i ambona to dzieło rzeźbiarza J. Lercha z Kieżmarku. 2-poziomowe empyry zdobią sceny biblijne i wielki żyrandol z weneckiego szkła, nadające wnętrzu wyjątkowy urok. Całość dopełnia wolno stojąca drewniana wieża pełniąca funkcję dzwonnicy (dobudowano ją później).

Baraniec (2184 m n.p.m.)

49

Baraniec to szczyt wyrastający ponad Liptowskim Mikułaszem. Wraz z Krywaniem stanowi charakterystyczny element panoramy miasta i jest niewątpliwie jednym z najczęściej odwiedzanych szczytów Zachodnich Tatr i Liptowa. Trasa z ujęcia Doliny Żarskiej na Baraniec może mieć formę pętli, z przystankiem w schronisku Žiarska chata. (czynny przez cały rok bufet, możliwość noclegu). Zejście asfaltową drogą, dawnym szlakiem. Można też zjechać hulajnogą przez Dolinę Żarską aż na parking.

Park miniatur Mini Slovensko

50

Słowacja to kraj o bogatej kulturze. Znajduje się tu ponad 30 000 zabytków. Park Mini Slovensko stara się ożywić zainteresowanie tym bogactwem. Tę wystawę z ponad 25 modelami słowackich zabytków można zobaczyć w Liptowskim Janie. Modele w skali 1:25 wiernie oddają każdy szczegół. Park stopniowo powiększa się o nowe modele.

Jaskinia Stanišovska

51

Jedyna na Liptowie otwarta codziennie przez cały rok jaskinia. Znajduje się w miejscowości Liptowski Jan. Jaskinia Stanišovska należy do najstarszych znanych jaskiń Liptowa i Słowacji. Odkryj magiczne podziemia z przewodnikami – grotołazami. Zobacz, jak niepowtarzalne kształty wyrzeźbiła w jaskiniach woda i matka natura. Każdy zwiedzający przed wejściem dostaje czołówkę, specjalna odzież i obuwie nie są wymagane. Idealny wybór dla całej rodziny.

Czy wiesz, że... ?

Jaskinia jest ulubionym zimowiskiem nietoperzy. Występuje ich tu 7 gatunków.

Festiwal folklorystyczny Východná

52

Najstarszy i największy festiwal folklorystyczny na Słowacji Východná to przegląd słowackiej i zagranicznej tradycyjnej muzyki, tańca oraz kultury. Program imprezy obfituje w koncerty, wystawy oraz wydarzenia towarzyszące, takie jak warsztaty tańca, śpiewu, rzemiosła czy animacje dla dzieci. Atmosfera tego święta sprawia, że każdy odwiedzający czuje się jego częścią.

Muzeum Wsi Orawskiej w Zuberku

53

Odwiedź Muzeum Wsi Orawskiej koło Zuberca i zobacz, jak żyli dawni mieszkańcy Orawy. Muzeum otworzono dla zwiedzających w 1975 r. W miejscu dzisiejszego muzeum nie stał wcześniej żaden dom. Większość tutejszych obiektów wykupiono od ich właścicieli, rozebrano je i ponownie złożono w muzeum. Pozostałe domy zbudowano jako kopie tych oryginalnych. Ponad 50 obiektów architektury ludowej i techniki ukazuje kunszt dawnych mistrzów budownictwa.

Roháče – Spálená

54

Ośrodek narciarski Roháče – Spálená znajduje się 10 km od Zuberca. Zapewnia dobre warunki dla wszystkich narciarzy i snowboardzistów. Położenie ośrodka pozwala utrzymać śnieg przez całą zimę, dzięki czemu sezon rozpoczyna się tu wcześniej i kończy późno.

Jaskinia Brestovska

55

Jaskinia Brestovska to jedna z pierwszych dostępnych dla zwiedzających jaskiń Orawy i Tatr Zachodnich. Stanowi ona podziemną część rozległego systemu hydrologicznego. Na jej dnie znajduje się koryto z czynnym nurtem i 7 syfonami. Trasa zwiedzania ma długość 434 m i obejmuje 240 schodów. Z uwagi na wymagające podejścia po stromych stopniach wstęp do jaskini mają jedynie osoby powyżej 6. roku życia. Podczas zwiedzania należy mieć na sobie kask i czołówkę (sprzęt zapewnia jaskinia). Temperatura w jaskini to 4-6°C. Jaskinia znajduje się naprzeciw Muzeum Wsi Orawskiej w Zuberku przy amfiteatrze.

Czy wiesz,
że...?

Jest dostępna dla zwiedzających od września 2016 roku.

Trasa turystyczna Trstená-Nový Targ

56

Szlak rowerowy prowadzi z Trstenej przez Liesek, Hladovkę i Suchą Horę do granicy z Polską, skąd biegnie przez Podczermone, Czarny Dunajec do Nowego Targu. Jest to 35-kilometrowa trasa rekreacyjna o asfaltowej nawierzchni. Jej duży atut stanowi to, że przebiega z dala od ruchu drogowego. Ten odcinek trasy rowerowej powstał na nasypie dawnej, zbudowanej na przełomie XIX i XX w., kolei. Podczas drogi otwierają się przed nami malownicze panoramy, zwłaszcza Tatr. W pobliżu miejscowości Liesek (Liesek Háj) znajduje się punkt widokowy z mapą, na której oznaczono tatrzańskie szczyty. Wzdłuż trasy rowerowej zainstalowano kilka miejsc odpoczynku oraz 2-języczne tablice informacyjne o ciekawostkach związanych z dawną linią kolejową, jej działaniem i wyzwoleniem wsi Liesek podczas II w.s. W Trstenej turyści mogą zostawić swój bcykl w boksie rowerowym i pospacerować po mieście.

Orawska kolej leśna

57

W pobliżu Oravkiej Lesnej znajduje się atrakcja Muzeum Orawskiego. Kolej leśna okazała się tańsza od klasycznej kolei, a przy tym świetnie sprawdzała się w trudnym, górzystym terenie. Używano jej do zwózki drewna z okolicznych lasów. Dziś pełni funkcję kolei turystycznej. Pociąg 3-kilometrową trasę pokonuje w ok. 15 – 20 minut. Tutaj ma przerwę, podczas którego można wejść na pobliską wieżę widokową, by podziwiać orawskie krajobrazy. Przejazd trasą z przystankiem na stacji Sedlo Beskyd zajmuje ok. 1 h i 10 min.

Slanicka Wyspa Sztuki

58

Pośrodku Zbiornika Orawskiego leży Slanicka Wyspa Sztuki (oddział Galerii Orawskiej), do której można dotrzeć łódką. Obejrzyj tu dzieła ludowych malarzy, rzeźbiarzy i kamieniarzy bez klasycznego wykształcenia – tworzących na podstawie wzorów z życia codziennego.

Czy wiesz, że... ?

Z pięciu osad, które w 1953 r. zatopiono podczas budowy zapory, zachowało się (jako wspomniana wyspa) jedynie wzgórze z barokowym kościołem i kalwarią.

Leśniczówka Hviezdoslava

59

„Pozdrawiam was, lasy, góry, z całej duszy was pozdrawiam!” – to słowa otwierające dzieło wybitnego słowackiego poety Pavla O. Hviezdoslava – „Žona leśníka”. Inspirację do napisania tego utworu autor zaczerpnął właśnie z tutejszej leśniczówki. Obiekt pod Babią Górą w Oravskiej Polhore wzniesiono w miejscu starej, spalonej leśniczówki, którą odwiedzał poeta. Dziś budynkiem zarządza Muzeum Orawskie P. O. Hviezdoslava, które utworzyło tu wyjątkową wystawę poświęconą wspomnianemu poematowi „Žona leśníka”. Leśniczówka Hviezdoslava jest pierwszym literackim muzeum poświęconym w pełni jednemu konkretnemu dziełu.

Słowacki biegun północny – Oravská Polhora i Babia Góra

60

Przy granicy z Polską leży Oravská Polhora – wysunięta najbardziej na północ miejscowość Słowacji. Rozciąga się pod Babią Górą (1725 m n.p.m.), najwyższym szczytem Beskidu Orawskiego. Babia Góra to popularny cel wycieczek. Wejście na szczyt jest dość czasochłonne i trudne, ale widoki z góry są warte wysiłku. Pod Babią Górą występują rzadkie torfowiska, należące do najbardziej zagrożonych ekosystemów świata. Torfowiska zaczęły powstawać pod koniec epoki lodowcowej. Oravská Polhora słynie także ze źródeł wód mineralnych. Wśród nich wyróżnia się wyjątkowe słone jodowo-bromowe źródło w osadzie Slaná Voda, skąd można zaczerpnąć wody mineralnej.

Czy wiesz, że... ?

W centrum Oravskiej Polhory znajduje się małe inhalatorium, w którym oddycha się słonym „morskim” powietrzem.

Klin

61

Szukasz miejsca do kontemplacji w pięknej scenerii? Polecamy wieś Klin i wyjątkową rzeźbę Chrystusa! Ręce figury zwrócone są w stronę Orawy w geście symbolicznej ochrony. Rzeźba jest kopią słynnego gigantycznego (9,5 m, 23 tony) monumentu z Rio de Janeiro. Figura w Klinie to dzieło lokalnego artysty, a zarazem największy postument Jezusa na Słowacji. Otoczenie rzeźby jest ładnie zagospodarowane – są tu ławki, altana i mnóstwo kwiatów.

Czy wiesz, że...?

Słowacki posąg to trzecia w świecie kopia brazylijskiego Chrystusa (drugą była 23-metrowa figura w Lizbonie).

Kościół Wszystkich Świętych w Tvrdošinie

62

Wpisany na listę UNESCO rzymskokatolicki późnogotycki kościół Wszystkich Świętych, powstał w 2. połowie XV wieku. Zbudowano go z potężnych pni czerwonych świerków, które ponoć rosły w miejscu, gdzie wzniesiono obiekt. We wnętrzu można podziwiać ambonę z postaciami ewangelistów, malowidła apostołów oraz barokowy ołtarz z obrazem Wszystkich Świętych w centrum.

Czy wiesz, że...?

Rekonstrukcja kościoła została w 1994 roku uhonorowana nagrodą Europa Nostra.

Drewniany ewangelicki kościół artykularny Leštiny

63

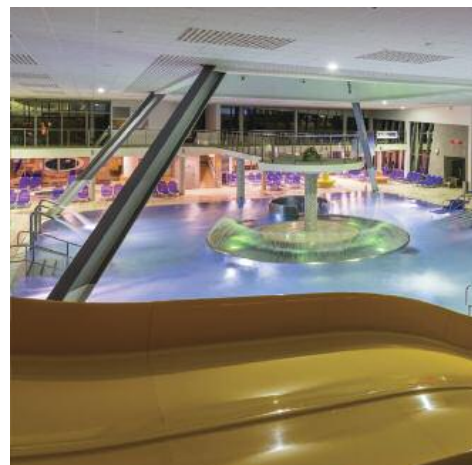
Ewangelicki kościół artykularny w miejscowości Leštiny na Orawie w 2008 roku został wpisany na listę UNESCO. Świątynię zbudowano w latach 1688 – 1689, początkowo nie miała ona wieży ani dzwonów. Stoi na stromym zboczu, którego nachylenie zniwelowano kamienną podstawą. Do budowy kościoła użyto tutejszego drewna świerkowego, dach obiektu pokryto gontem. Wnętrze zdobi barokowy ołtarz z drewnianą rzeźbą, malowidła ściennie (motywy kwiatowe) z XVII w. i bogato zdobiona ambona z początku XVIII w. W tym kościele został ochrzczony znany słowacki poeta P. O. Hviezdoslav. Do dziś odprawia się tu msze.

SKI PARK Kubínska hoľa

64

SKI PARK Kubínska hoľa to jeden z największych słowackich ośrodków narciarskich. Leży w paśmie górskim Orawska Magura na wysokości 720–1390 m n.p.m. Przygotowano tu doskonałe trasy zjazdowe o różnym stopniu trudności (ich łączna długość to 14 km). Do dyspozycji są 2 wyciągi krzesełkowe i 8 orczyków. Z grzbietu Kubínskiej hoľi rozciąga się wspaniały widok na Orawę, Góry Choczańskie i Tatry Zachodnie / Niżne. Atrakcji nie brakuje tu też latem. Wśród nich warto wymienić górskie trójkołowce, park dziecięcy Srdiečkovo, park linowy Tarzánia, a także najdłuższą (1234 m) i najnowocześniejszą tyrolkę w Europie Środkowo-Wschodniej.

AquaRelax Dolný Kubín

65

Jeśli chcesz połączyć relaks z rozrywką, odwiedź nowoczesny „piramidalny” aquapark w Dolnym Kubinie. Jego główną atrakcją jest Świat Wody z basenem pływackim i relaksacyjnym oraz zjeżdżalnią dla młodszych i starszych. W kompleksie znajduje się również strefa saun. Baseny relaksacyjne mają temperaturę 32–36°C, a basen pływacki 27°C. W sezonie letnim można skorzystać z zewnętrznej strefy rekreacyjnej. Aquapark leży 5 km od ośrodka SKI PARK Kubínska hoľa – narciarze zimą przyjeżdżają tu zrelaksować się po całym dniu szusowania.

Czy wiesz, że...?

AquaRelax w ramach dezynfekcji wody stosuje nowoczesny system ozonowania, który zapewnia skuteczne usuwanie wirusów oraz bakterii. Kąpać się tu także osoby z alergią i astmą.

Wielki Choc (1611 m n.p.m.)

66

Wielki Choc przypomina wapienną piramidę, dzięki czemu łatwo go rozpoznać z Tatr Zachodnich, Niżnych, Orawy, Liptowa i obu Fatr – Wielkiej i Małej. Uchodzi za jeden z najpiękniejszych szczytów Słowacji i zachwyca panoramicznym widokiem na wszystkie strony świata. Stanowi dominantę Gór Choczańskich i Dolnej Orawy. Na Wielki Choc prowadzi kilka tras zarówno od strony Liptowa, jak i Orawy, na jego zboczu przebiega bowiem granica powiatów Dolný Kubín i Ružomberk. Jedną z najpiękniejszych tras jest ta o średnim stopniu trudności prowadząca Vyšného Kubína (jej przejście trwa 4 h).

Siwy Wierch (1805 m n.p.m.)

67

Narodowy rezerwat przyrody z wykształconym krajobrazem krasowym, charakterystycznym skalnym miastem, urwiskami i przepaścią. Znajdziemy tu bogatą florę wapieniolubną. Niektóre części szlaku zabezpieczono łańcuchami. Ciekawa trasa biegnie przez Radové skały (liczne skalne wieże i inne formacje skalne). Siwy Wierch to część Tatr Zachodnich, przy czym można go zdobyć też od Liptowa. Trasa na szczyt jest dość wymagająca, ale też malownicza. Widok na Liptów i Orawę jest wart wspinaczki. Przejście z miejscowości Huty, leżącej na pograniczu Liptowa i Orawy, trwa ok 3 h.

Dolina Juráňova i Bobrowiecka

68

Lekki spacer z pięknymi widokami. Dolina Juráňova jest uznawana za jeden z najpiękniejszych wąwozów Słowacji. Potok Biela voda wyrzeźbił w nim wąski kanion z niewielkimi wodospadami. Odcinek wąwóz w Dolinie Juráňovej wyposażono w drabinki, mostki i łańcuchy, jest on bezpieczny także dla dzieci. Dolina Bobrowiecka jest dostępna dla osób z ograniczoną mobilnością i rodzin z dziećmi. Zimą możliwe jest dojście do rozdroża Pod Suchą Doliną, ale wąwozy są zamknięte. W okresie zimowym dostępna jest trasa okrężna po wejściu na żółty szlak turystyczny, który omija wąwozy w Dolinie Juráňovej. Z Doliny Bobrowieckiej widać doskonale niektóre szczyty Tatr Zachodnich. Miejsce to słynie z ciepłych źródeł, których woda wypełnia orawskie baseny termalne.

Podroháčski Festiwal Folklorystyczny

69

Międzynarodowy Festiwal Folklorystyczny na Orawie to największa i najstarsza cykliczna impreza folklorystyczna w tym regionie. Wydarzenie jest organizowane od 1975 r. na początku sierpnia w amfiteatrze plenerowym nad Zubercem oraz w Muzeum Wsi Orawskiej. Podczas tej 3-dniowej imprezy prezentowana jest tradycyjna kultura ludowa. Festiwalowi towarzyszy tradycyjny jarmark.

Czy wiesz, że... ?

Górale to grupa etnograficzna, która żyje na czesko-polsko-słowackim pograniczu i mówi specyficzną gwarą. Łączy ich pokrewieństwo języka, strojów, pieśni i tańców.

Muzeum Wsi Kysuckiej w Vychylovce

70

Również Kysuce mają swoje muzeum plenerowe. To właśnie tu podczas budowy zapory wodnej Nová Bystrica z zalanych terenów przeniesiono unikalne obiekty architektury ludowej. Wśród nich są budynki mieszkalne, gospodarcze, techniczne i sakralne z kilku kysuckich wsi. W tradycyjnej karczmie kelnerzy odziani w kysuckie stroje serwują dania tutejszej kuchni.

Czy wiesz, że... ?

Na terenie skansenu kręcono sceny do znanych czeskich i słowackich filmów (m.in. „Želary”, „Wyprawa po złote włosy”, „Latający Cyprian”, „Sen Jáská”, „Žywa Woda”, „Jak Dzikie Gęsi”).

Czy wiesz, że... ?

Już w XVII w. ludzie wiedzieli o źródle ropy naftowej, choć zjawisko to tłumaczyli dość osobliwie. W dokumencie z 1624 r. czytamy: „za Turzovką” w lesie wypływa „czarna woda”, którą w nocy przychodzą pić okoliczne diabły.

Ropa naftowa w Korní

71

Jeżeli sądzisz, że nasz region nie potrafi już niczym zaskoczyć, jesteś w błędzie! Na łące w Korní występuje unikalne w skali Europy zjawisko – naturalny wypływ ropy z powierzchni ziemi. Dawniej mieszkańcy używali tej substancji do oświetlania domów i do ogrzewania. Dziś miejsce wypływu jest objęte ochroną. Można do niego dojść połączoną drogą (100 m od parkingu).

Sanktuarium pielgrzymkowe Živčáková

72

Sanktuarium maryjne Živčáková słynie z objawienia Matki Boskiej, która w 1958 r. miała się tu ukazać pewnemu drwalowi. Miejsce to odwiedzają dziś tysiące pielgrzymów, którzy przybywają tu, by odzyskać siłę, wzmocnić wiarę i napełnić butelkę wodą z uzdrawiającego źródła. Pielgrzymki wchodzą na górę wiosną i jesienią.

Czy wiesz, że... ?

W 2015 r. na Živčákovie poświęcono nowo wybudowaną okazałą katedrę – Świątynię Matki Bożej, Matki Kościoła. Jest to jedno z najczęściej odwiedzanych miejsc pielgrzymkowych Słowacji.

Kamienne kule

73

Kamienne kule to unikat na skalę światową. Nikt nie wie dokładnie, jak powstały, co rozpala wyobraźnię miłośników tajemnic. Słowackie kule należą do największych i można je zobaczyć na 15-kilometrowym odcinku między Klokočovem a Milošovą. Przez rezerwat przyrody Klokočovské skálie biegnie ścieżka edukacyjna o długości 850 m. Kamienne formacje mają kształt od doskonałej kuli po duże jajo. Największy znaleziony okaz ma średnicę 2,6 m i można go zobaczyć w kamieniołomie Milošovskej-Megoňkách k. Čadcy. Jak tu dotrzeć: z końcowego przystanku autobusowego Čadca – Megoňky pójść lokalną drogą w prawo (kamieniołom jest dobrze widoczny), za mostem z żółtą balustradą skręć w prawo, do tablicy informacyjnej z betonową kulą. Dalej idź oznakowaną utwardzoną ścieżką. Drugim znanym kysuckim stanowiskiem z kamiennymi kulami jest Klokočov.

Snowparadise Veľká Rača Oščadnica

74

Największy ośrodek narciarski w regionie Kysuce ma doskonałe warunki naturalne do narciarstwa, snowboardingu, biegówek i skialpinizmu. Jego atutem jest dogodna lokalizacja oraz wzajemne połączenie trzech stref – Dedovka, Marguška i Lalíky (14 km tras zjazdowych). Wielka Racza to idealne miejsce na urlop. Nie tylko ten zimowy – latem ośrodek narciarski zmienia się w **Letnie centrum rozrywki**. Dotrzesz tam wyciągiem krzesełkowym (4-osobowy) – na miejscu (974 m n.p.m.) czekają atrakcje dla osób w każdym wieku. Można tu na przykład zjechać najdłuższym **torem saneczkowym**, na hulajnodze terenowej czy poskakać na trampolinach bungee. Dla młodszych przygotowano mniejsze trampoliny oraz park linowy i karuzele. Snowparadise to również bike park z 5 wytyczonymi trasami do downhillu (całkowita długość 10,6 km, różny stopień trudności). Odnajdą się tu i rodziny z dziećmi, i doświadczeni rowerzyści. Warto również zajrzeć na **wieżę widokową** (16 m) przy stacji końcowej kolejki linowej Dedovka. Z tego miejsca roztaczają się piękne widoki na okoliczne doliny i wzgórza. Jeśli lubisz piesze wędrówki i kontakt z naturą, polecamy Ci prowadzący na Wielką Raczę. Po dniu spędzonym na świeżym powietrzu warto posilić się w jednym z bufetów przy dolnej i górnej stacji kolejki.

Izba pamięci E. A. Cernana w Wysokiej nad Kysucą

75

Czy wiesz, komu nadano przydomek Apollo z Kysúc? Chodzi o E. A. Cernana – Amerykanina słowackiego pochodzenia (jego rodzice wyemigrowali z Wysokiej nad Kysucou do USA). To astronauta, który 3 razy był w kosmosie i jako ostatni człowiek stał na powierzchni Księżyca. Poświęcona mu izba pamięci, z archiwalnymi fotografiami Kysúc przeplatanymi dokumentami z życia E. A. Cernana, znajduje się w budynku urzędu gminy w samym centrum miejscowości. Atrakcją muzeum są fragmenty statku kosmicznego Apollo 17.

Czy wiesz, że...?

Kysuce budzą skojarzenia z astronautyką i kosmosem i również dlatego warto na tutejszym rynku zobaczyć unikalny zegar słoneczny. Jest on wyjątkowy, bo czas wskazuje na nim cień człowieka.

Słowacki zegar astronomiczny

76

Na Słowacji jest tylko 1 taki zegar. Ma on formę (największej w kraju) drewnianej rzeźby, ukazującej Matę Bożą Bolesną (patronkę Słowacji) i pokazuje dokładny czas astronomiczny. Jego sercem jest tzw. astrolabium – cyferblat z danymi astronomicznymi. Zegar ten wybija każdą pełną godzinę od 8:00 do 22:00 i w tym czasie prezentowane są postaci 7 słowackich świętych.

Czy wiesz, że...?

Na wieży zegarowej widać niepozorną drewnianą figurę – nocnego strażnika. Dawniej osoby tej profesji pełniły ważną rolę w słowackich wsiach – każda wieś, jeśli tylko mogła, zatrudniała własnego wartownika.

Trasa rowerowa przez Dolinę Bystricy

77

Popularna trasa prowadzi po nasypie dawnej kolei (tzw. nawrotowej). Zaczyna się w Krásnie nad Kysucą i biegnie pod jednym z największych zachowanych w Europie Środkowej XIX-wiecznych mostów. Trasa jest w większości płaska, wiedzie wzdłuż lasu i kończy się przy Słowackim zegarze astronomicznym w Starej Bystricy (największa drewniana rzeźba na Słowacji). Z tego miejsca dotrzemy ścieżką dydaktyczną do wieży widokowej Bobovec. Doświadczonym rowerzystom polecamy dalszą trasę do Nowej Bystricy i odwiedzenie Muzeum wsi kysuckiej w Vychylovce. Bystrická magistrála rowerowa cieszy się popularnością latem i zimą (kiedy jest adaptowana do biegówek). Na trasie rozmieszczono ławki, altany, tablice informacyjne i parkingi. Miejsce polecane również dla rodziców z dziećmi.

Osady kysuckie

78

Kysuce to kraina osad i przysiółków. W pięknej kysuckiej przyrodzie odnajdziesz zakątki przesiąknięte historią, tradycyjnym stylem życia i spokojem. Każda osada ma swoją opowieść i wyjątkowe dzieje. Kilkadziesiąt osad w kysuckich górach i dolinach to doskonały kierunek na wycieczkę. Warto odwiedzić osadę Krásňanską u Lastovicov, osadę Kornianską u Slezákov, górską osadę Greguše i wiele innych.

Wielki Jawornik (1072 m n.p.m.)

79

W pobliżu słowacko-czeskiej granicy leży popularne wśród turystów pasmo górskie Jaworniki. Na jego najwyższy szczyt, Wielki Jawornik, prowadzi kilka szlaków turystycznych. Bezpośrednio pod tym wierzchołkiem działa ośrodek narciarsko-turystyczny Makov Kasárne – idealne miejsce do uprawiania zimowych sportów, relaksu na łonie natury i wyjątkowych przeżyć. Z ośrodka na Wielki Jawornik dotrzemy w 45 minut ścieżką dydaktyczną prowadzącą po grzbiecie Jaworników. Kolejne 45 minut marszu tym szlakiem i jesteśmy przy wieży widokowej na Strateneci. Od Kasární można dotrzeć do tego miejsca także żółtym szlakiem, który ma mniejsze przewyższenie. Turyści cenią sobie Jaworniki ze względu na ich malownicze zątki, piękną przyrodę i łatwiejsze trasy.

Czy wiesz, że... ?

Najwyżej położonym punktem widokowym tych gór jest drewniana wieża na szczycie Stratenec nad Makovom (1055 m n.p.m., zbudowana w 2008 r.). Administracyjnie leży ona na terenie gminy Papradno, wiele osób uważa ją jednak za atrakcję Kysuc, jako że można do niej łatwo dotrzeć z kompleksu rekreacyjnego Makov-Kasárne. Nazwa ośrodka Kasárne ma związek z założonymi tu w 1833 r. koszarami (słow. kasárne). W tamtych czasach wojsko miało za zadanie zatamować szerzenie epidemii cholery z Węgier na Morawy. Na szczycie Stratenec stoją 3 betonowe krzyże upamiętniające ofiary II w.ś. Spod wieży można przejść na Mały Jawornik lub zejść stąd innym znakowanym szlakiem.

Beskidzko-Jawornicka Magistrała Biegówkowa

80

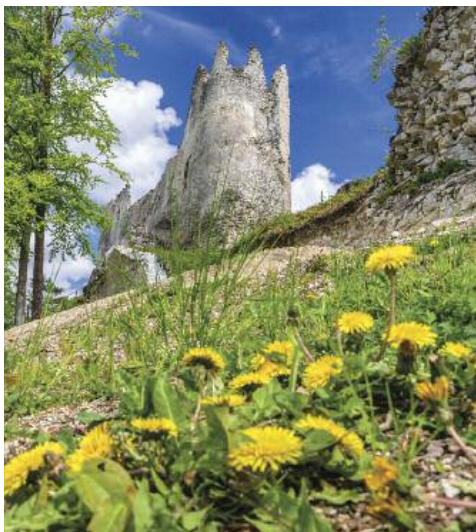
Raj dla narciarzy biegowych – baśniowe krajobrazy, spokój górskich osad i przede wszystkim ratrakowana trasa. Ta ma długość 50 km i prowadzi z Husárika koło Czadcy aż na słowacko-czeskie pogranicze w rejonie Makov-Kasárne, skąd szlak biegnie grzbieciem Jaworników aż po Kohútke. Do magistráli najłatwiej dotrzeć z Czadcy (rejon Husárik), z przełęczy Semeteš we wsi Vysoká nad Kysucą, z Melocíka między Kolárovicami a Makovem oraz z rejonu Makov-Kasárne. Na trasie znajduje się wiele atrakcji, w tym wieże widokowe i instalacje artystyczne galerii plenerowej.

Dolina Gaderska

81

To jedna z najdłuższych dolin Wielkiej Fatry. Prowadzi przez nią droga asfaltowa, co cenią sobie zwłaszcza rowerzyści i rolkarze. Trasa zaczyna się w Biatnicy, gdzie można wypożyczyć rower i hulajnogę elektryczną. Po drodze warto zatrzymać się w Mlynčekovie i odpocząć podziwiając małe wodne młyny napędzane wodą z pobliskiego potoku. Można też przy okazji zajrzeć do pobliskich ruin **Zamku Biatnickiego**. Na koniec trasy polecamy Diabelską Bramę – znaną z wąskich nawisów skalnych i urwisk, w których otoczeniu kręcono sceny do pierwszego słowackiego filmu o Janosiku. Z Doliny Gaderskiej można dotrzeć na Tlstą, Ostrą, Ostredok, Krzyżne Liptowskie i inne szczyty głównego grzbietu, przy czym podejście jest dość wymagające. Szlak na Tlstą zaprowadzi Cię do ogólnodostępnej **jaskini szczelinowej Mažarná**. Ta jedna z największych jaskiń w Wielkiej Fatrze ma 130 m długości i imponujący portal wejściowy przypominający otwartą paszczę ogromnego zwierzęcia. To

również interesujące stanowisko archeologiczne – znaleziono tu szczątki niedźwiedzia jaskiniowego i ślady najstarszego osadnictwa w regionie Turiec (III tysiąclecie p.n.e.).

Muzeum Słowackiej Wsi Jahodnícke Háje w Martinie

82

Ta największa słowacka etnograficzna ekspozycja plenerowa pozwala zobaczyć i porównać w jednym miejscu budownictwo ludowe oraz styl życia mieszkańców różnych regionów. Wystawa skupia się na obszarze północno-zachodniej Słowacji w okresie od 2. połowy XIX w. do 1. połowy XX wieku. Można tu znaleźć przykłady architektury z Orawy, Liptowa, Kysyc i Turca.

Czy wiesz,
że... ?

W kompleksie muzeum na powierzchni 15,5 ha znajdują się 150 obiektów, 24 z nich udostępniono zwiedzającym.

Cmentarz Narodowy w Martinie

83

Ponad trzystu artystów, pisarzy i wybitnych działaczy narodowych spoczywa w Martinie. Wybór miejsca na Cmentarz Narodowy był nieprzypadkowy – w XIX w. Martin stał się centrum słowackiej kultury. W martiniejskiej nekropolii znajdziemy niezwykle nagrobki upamiętniające życie zmarłych, np. rzeźbę malarza M. Benku z paletą malarską w ręku czy pomnik znanego słowackiego naukowca A. Kmeťa z otwartą księgą.

Słowackie uzdrowisko Turčianske Teplice

84

Uzdrowisko Turčianske słynie z wody termalnej o leczniczym działaniu oraz leczenia chorób nerek, układu moczowego, ruchowego, nerwowego i schorzeń ginekologicznych. Sporą popularnością (nie tylko wśród rodzin z dziećmi) cieszy się też tutejszy aquapark ze zjeżdżalnią, saunami oraz basenami wypełnionymi wodą termalną.

Czy wiesz,
że... ?

Jak głosi legenda, sam król Zygmunt Luksemburski kąpał się w wodzie ze złotą koroną na głowie i właśnie dzięki połączeniu złota z wodą mineralną wyleczył reumatyzm i długo żył.

Winter Park Martinky

85

Na Martińskich holiach, bezpośrednio nad miastem Martin, działa ośrodek narciarski Winterpark Martinky. W malowniczym otoczeniu Małej Fatry, na wysokości 1456 m n.p.m. pojeździsz w doskonałych warunkach na nartach (zimą), lub na rowerze (latem). To również idealne miejsce na piesze wycieczki. Jeśli masz dzieci, zabierz je na spacer po ścieżce dydaktycznej poświęconej zwierzętom Małej i Wielkiej Fatry. Szlak ma długość 1 km i zaczyna się przy domku wieźiórki Marty obok restauracji Nová Ponorka. Na Martińskich holiach regularnie organizowane są różne ciekawe wydarzenia. Droga do ośrodka jest jednokierunkowa – ruch w górę i w dół odbywa się tylko w określonych godzinach. Zimą samochód należy dodatkowo wyposażać w łańcuchy śniegowe.

Czy wiesz, że...?

Martinské hole to idealne miejsce do uprawiania snowkitingu. Z latawcem wpiętym w uprzęż możesz tu mknąć po nienaruszonej pokrywie śnieżnej lub wjeżdżać na wzgórza i zjeżdżać z nich.

Wodospad Šútovskí

86

To czwarty co do wielkości najwyższy wodospad na Słowacji (38 m). Spływa on w Krywańskiej Małej Fatrze w Dolinie Šútovskej. Tworzą go wody Potoku Šútovskiego, który wypływa z formacji skalnej Źródła Mojżesza. Trasa do wodospadu jest łatwa, szlak zaczyna się od drogi asfaltowej, prowadzi wzdłuż Potoku Šútovskiego, a następnie przechodzi w kamienistą ścieżkę o łagodnym nachyleniu. Woda spadająca na ziemię tworzy wokół niego delikatny „prysznic”, natomiast zimą zmienia się w lodową dekorację. Po drodze koniecznie zobacz zatopiony kamieniołom Kralovany, zwany też **Jezioro Šútovskim**. Zbiornik ten już od pierwszego wejrzenia oczaruje Cię przezroczystą turkusową wodą. Okoliczne tarasowe stoki kształtują iście westernowski pejzaż.

Borišov (1510 m n.p.m.) i Ploská (1532 m n.p.m.)

87

Wyrazisty szczyt Borišov znajduje się w Wielkiej Fatrze w pobliżu znanej i popularnej góry Ploská. Z jego wierzchołka widać zapierającą dech w piersiach panoramę tatrzańskich dolin i pobliskich szczytów. Na zachodnim zboczu, niedaleko szczytu, stoi schronisko Chata pod Borišovom, w którym można skorzystać z noclegu i posilić się. Punktem początkowym wyprawy na Borišov może być jedna turczańskich wsi Belá – Dulice lub Necpaly, na początku jednak trzeba przejść przez długie (8 km) doliny. Szlaki przez doliny są równe i mają asfaltową nawierzchnię, dzięki czemu idealnie nadają się na wycieczki rowerowe. Od strony Liptowa wędrówkę rozpoczyna się w miejscowości Liptovské Revúce, skąd na Ploską można dojść w 3,5 h. Stamtąd na Borišov jest już tylko nieco ponad 1 h. Część trasy prowadzi granią Wielkiej Fatry.

Czy wiesz, że...?

Jeżeli zdecydujesz się na jazdę rowerem przez Beliańską Dolinę, bicykl możesz zostawić przy schronisku Havranovo i dalej pójść już pieszo na szczyt. Ploská to szósty co do wysokości szczyt Wielkiej Fatry. Z tego płaskiego wierzchołka roztacza się przepiękny widok na wszystkie strony świata.

Skała Kata

88

W pobliżu zamku Sklabiňa znajduje się interesująca formacja skalna wznosząca się nad Sklabińskim Podzámkem. Swoją nazwę, Skała Kata, zawdzięcza pełnionej w przeszłości funkcji – z miejsca tego zrzucono poddanych, którzy popadli w niełaskę władcy. Wejście tutaj zajmuje ok. 1 h. Ze skały można podziwiać niezwykle widok na Wielką Fatrę, części Kotliny Turczańskiej oraz Lúčanską Małą Fatrę.

Zamek Sklabiňa

89

Zamek stoi w miejscowości Sklabinský Podzámok. Zbudowano go w miejscu dawnego grodziska w 1. połowie XIII w., przy czym pierwsza pisemna wzmianka o nim pochodzi z 1309 r. Budowę obiektu zlecił rycerz Donč. Zamek był od 1328 r. siedzibą żupy turczańskiej. W 1. poł. XV w. został spalony podczas najazdów husytów. Od 1527 r. właścicielem zamku był František Révai, który sukcesywnie rozbudowywał obiekt. Na początku XVII w. na przedzamczu wzniesiono okazały renesansowy dwór. Opuszczony zamek stopniowo niszczał, zaś dwór był zamieszkały aż do 1944 roku, gdy spalili go hitlerowcy. Od tego czasu zamek pozostaje w ruinie, jednak jego kompleks można zwiedzać. Dojście do niego jest przyjemne, a po drodze mija się malownicze lasy i łąki. Misji ocalenia ruin zamku podjęło się stowarzyszenie obywatelskie DONJON. Na terenie

kompleksu działa prywatne Muzeum zamku Sklabiňa, bufet z przekąskami, pamiątki, można tu również kupić kozi ser pochodzący od kóz wypasanych w okolicy zamku.

Dolina Valčianska

90

W dolinie znajduje się ośrodek SNOWLAND – centrum rodzinnego narciarstwa z bogatą ofertą dodatkowych usług. Dolina ma do zaoferowania szereg atrakcji dla rodzin z dziećmi także latem. Dla najmłodszych przygotowano plac zabaw z dużą łodzią piracką. Warto odwiedzić również magiczny plac zabaw Yetiland, pełen niezwykłych atrakcji, takich jak zjeżdżalnie, trampoliny, dmuchańce, czy tubing. W dolinie znajduje się też jezioro, na którym można popływać łódką lub spróbować aquazorbingu (chodzenie po wodzie w kuli). Atrakcje te zapewnia ośrodek FATRA SKI, który ma siedzibę przy hotelu Impozant. Można tu wypożyczyć np. hulajnogi terenowe, nartorolki i łyżworolki, gokarty na pedały, rowery górskie i elektryczne. W okolicy znajduje się kilka stawów, a przez całą dolinę biegnie niebieski szlak z Valčy na przełęcz Majbíková, który prowadzi dalej do Kuneradu.

Dobrze wiedzieć, lepiej posmakować

Tradycyjna kuchnia z regionu żylińskiego była skupiona wokół prostych składników – ziemniaków, kapusty, mąki, mleka i strączków. Pastorski sposób hodowli owiec w dużej mierze wzbogacił jadłospis rodzin o produkty mleczne, takie jak ser i bryndza. Z połączenia tych składników powstawały tradycyjne specjały oraz wyjątkowe, nieznanne w innych kuchniach świata receptury. Które charakterystyczne dla regionu żylińskiego potrawy i przysmaki kulinarne warto spróbować podczas pobytu w tych okolicach?

Bryndzowe haluški

Powszechnie znane bryndzowe haluški są uznawane wręcz za danie narodowe Słowaków. Tradycyjne haluški robi się z ciasta ziemniaczanego i podaje z owczą bryndzą oraz smażonym boczkiem – najlepiej smakują w góralskiej karczmie lub bacówce. Choć to bardzo popularna wśród Słowaków potrawa, obcokrajowcy podobno miewają z nią problemy – zwłaszcza przy pierwszych kęsach. Gdy trafisz na nie w menu, koniecznie je zamów!

Strapački

Słowacy uwielbiają kiszoną kapustę. Jeśli nie jesteś fanem bryndzy, ale lubisz haluški, z pewnością zasmakują Ci strapački. To w zasadzie haluški podawane z kiszoną kapustą i podsmażonym boczkiem.

Pierogi

Tradycyjne słowackie pierogi robi się z ciasta na bazie ugotowanych i tłuczonych ziemniaków, mąki, jajek i soli. Mają kształt półkola lub trójkąta i są nadziewane farszem – słonym z bryndzy albo słodkim – z powidłami, twarogiem lub makiem. Serwuje się je z posypką mąkową albo bułką tartą, polane roztopionym masłem, a w wersji słonej z podsmażonym boczkiem i cebulką.

Czy wiesz, że... ?

W wielu krajach uprawa maku jest zabroniona ze względu na zawartość opium w niedojrzałych makówkach, jednak na Słowacji jego hodowla jest legalna. Działanie maku znają już nasze babki – wywar z niego był stosowany jako naturalny środek, którym usypiano niesforne dzieci.

Šúľance

Pierogi przyrządza się zarówno na słodko, jak i na słono, natomiast šúľance są zawsze słodkie. Z ciasta ziemniaczanego robi się małe wałeczki, które są następnie gotowane w osolonej wodzie. Danie to podaje się z orzechami lub makiem i polewa masłem. Ta prosta potrawa zaskakuje swoim smakiem.

Polesníki

Polesníki, haruľa lub placki ziemniaczane – to nazwy kolejnego popularnego tradycyjnego dania Słowaków. Przepis na nie różni się zależnie od regionu, niektórzy do ciasta ziemniaczanego dodają więcej czosnku, inni majeranku. Placki smaży się na oleju, nadziewa mięsem i posypuje serem lub podaje bez dodatków.

Zupy były w przeszłości podstawą diety Słowaków. Lubili oni gęste, syte wywary, które spożywali nawet na śniadanie. Wiązało się to z ich stylem życia – wysoki wydatek energii na codzienne czynności wymagał wysokokalorycznej strawy.

Kapustnica

Najpopularniejsza tradycyjna słowacka zupa to kapustnica z grzybami, szynką i kiełbasą. Jest prosta w przygotowaniu i w każdym regionie Słowacji spróbujesz różnych jej wersji.

Czy wiesz, że... ?

Kapusta jeszcze w 1. połowie XX w. była ważnym towarem handlowym. Orawianie słynęli z jej dużego spożycia (średnio aż 50 kg na osobę rocznie).

Fazuľovica

Oprócz kapusty wśród gospodyń w regionie żylińskim sporą popularnością cieszyły się też zawsze rośliny strączkowe. Popularną fazuľovicę przyrządza się z uprzednio namoczonej fasoli, a także kiełbasy, cebuli i czosnku. Najlepiej smakuje podana w trsteńskiej ceramice, z domowym chlebem.

Do pełni wrażeń z pobytu brakuje teraz tylko degustacji tradycyjnych napojów charakterystycznych dla regionu żylińskiego.

Hafirovica

Hafirovica to wyjątkowy likier przygotowywany z jagód, rumu i cukru, znany przede wszystkim na Orawie. Proporcje poszczególnych składników to pilnie strzeżona tajemnica.

Hriatô

Domowy napój alkoholowy przygotowywany z karmelu, wywaru kminkowego, destylatu i tłuszczu nosi nazwę Hriatô. Spożywa się je na ciepło lub gorąco, nie degustuje lecz wypija jednym haustem – tak, by alkohol spłynął szybko w gardło, a tłuszcz pokrył jego ścianki.

Demänovka

Czesi mają Becherówkę, a Słowacy Demänovkę. Słowacki gorzki likier ziołowy powstał w latach 60. XX w. i jest produkowany w Liptowskim Mikulaszu. Zawiera 14 rodzajów ziół i przypraw, miód pszczeli, delikatny alkohol oraz tatrzańską wodę źródlaną.

Implemented with the financial support
of the Ministry of Tourism and Sports of the Slovak Republic

Opracował i opublikował: Region Turystyczny Žyľina, Krajska Organizacja CR
Foto: Marek Hajkovský, Pavol Staník, Jaroslav Velička, Radovan Jakuš, Richard Köhler,
Jaroslav Moravčík, Filip Lehotský, Shutterstock, archiwum Regionu Turystycznego Žyľina
i jego członków
Grafika i druk: Róbert Lopuszan - TIME PRINT

www.zilinskyturistickykraj.sk

www.zilinskazupa.sk www.regionmalafatra.sk www.visitliptov.sk

www.regionkysuce.sk www.visitorava.sk www.rajeckadolina.sk www.turiec.com